

Digitalis lutea. Lutterade (1914) (Kentgen).
Alectrolophus fallax. Laag Soeren (J. L. v. Soest).
Dracocephalus parviflorus. Gorinchem, Deventer (K., H.).
Galeopsis ochroleuca fl. alb. Havelte—Uffelterveen (Exc. Ned. Bot. Ver.).
Galeopsis Ladanum fl. alb. Gulpen (H. Stessen).
Stachys annuus. Beugelsdijk bij Rotterdam (J. D. Dorgelo).
Leonurus Cardiaca var. *glaber*. Vrouwepolder (Si.).
Leonurus Cardiaca var. *villosus*. Velp (J. L. v. Soest).
Ajuga reptans var. *roseis*. Kruisberg (Doetinchem) (Si.).
Plantago psyllium. Rotterdam (K.).
Campanula latifolia. Overveen (Si.).
Symphoricarpus racemosus. Rotterdam (Sl.).
Ambrosia trifida. Beekhuizen (J. L. v. Soest).
Bidens connatus. Rotterdam (K.).
Helichrysum arenarium. Bemelen (J. Pagnier).
Artemisia ludoviciana. Wormerveer (K.).
Schkuhria advena en *pinnata*. Rotterdam (K.), de laatste ook Deventer (H.).
Calendula arvensis. Rotterdam (K.).
Centaurea Cyanus fl. alb. Schoorl (K.), op graanland met uitsluitend witte bloemen.
Centaurea melitensis. Loosduinen (J. en W.).

H. HEUKELS.

De Rengersmade. — Naar aanleiding van uw opstel, dat onder bovenstaanden titel in het Maartnummer van *D. L. N.* is verschenen, zij het mij vergund u deze opmerkingen ter plaatsing in dat Tijdschrift aan te bieden.

Ook ik verheug mij ten zeerste met u, dat het de Vereeniging tot behoud van Natuurmonumenten is mogen gelukken de hand te leggen op »de Kobbellecht van de Holsmar« (zooals de zich daar bevindende broedplaats der zwartkoppen algemeen wordt genoemd) of — zooals ze kadastraal bekend is — »de vijf mad«.

Als oud-bestuurslid der afd. »Leeuwarden« van de Nederl. Natuurhist. Ver. heb ik er steeds voor geijverd, dat deze mooie broedkolonie — die een zéér moeilijken tijd heeft doorgemaakt en voor wier voortbestaan ik meermalen ernstig gevreesd heb — zou worden beschermd. En ik mag er in alle bescheidenheid op wijzen, dat de Heer mr. J. D. v. d. Plaats en meine Wenigkeit reeds een paar jaar geleden bij uw medebestuurslid, den Heer mr. P. G. van Tienhoven en bij de Nederl. Ornithologische Ver. (wier leden, op onze Friesche excursie in 1914, persoonlijk met het mooie natuurmonument hebben kennisgemaakt) tot aankoop of bescherming hebben aangedrongen.

Dat de naam van den genereuzen erflater, die, zooals u zéér terecht opmerkt — in mijn geboorteland een heel goeden klank heeft, aan de nieuwe aanwinst is verbonden is naar mijn bescheiden meening, ook heel juist gezien. Minder gelukkig acht ik echter de keuze van het woord »Made«.

Weliswaar beteekent het Friesche woord miede (Engelsch Mead en Meadow-Angelsaksisch mæde, mædowe), laaggelegen grasland bestemd voor hooiproductie, doch primo is het Nederlandsche »Made« in die beteekenis vrij onbekend en secundo zou het m.i. — gezien de meer en meer veldwinnende Jongfriesche beweging »in Friesland Friesch« — tactischer geweest zijn de nieuwe bezitting »Rengersmiede« te doopen.

Mocht de overeenkomst tusschen mad en made u er toe gebracht hebben te meenen dat beide woorden dezelfde beteekenis hebben en dus »Rengersmade« ook in Friesland zou worden verstaan, dan is het wellicht niet ondienstig er u opmerkzaam op te maken, dat »mad« in 't Friesch een vlaktemaat van miedland is en wel $1\frac{1}{2}$ pounsmiet (verhollandscht tot pondemaat = $36\frac{3}{4}$ Are). De naam »vijf mad« wil dus zeggen dat het stuk 5 mad of $7\frac{1}{2}$ pondemaat groot is.

Of uwe hoop, »dat blauwe en roode reiger er zullen gaan broeden«, ooit zal worden verwezenlijkt? Ik vrees met groote vreeze. Ik geloof zonder grootspraak te mogen zeggen, dat ik de avifauna van mijn geboorteland — ook wat haar voorkomen en verbreidingsgebied aangaat — zeer goed ken, maar, hoewel er nog reigers genoeg binnen Friesland's grenzen broeden, is het nog nimmer geconstateerd, dat purpurea er zijn Heim heeft gevestigd en komt het in het riet nestelen van cinerea zóó sporadisch voor, dat, toen dit in 1908 bij Terhorne plaats vond, het geval in de Leeuwardercourant wereldkundig werd gemaakt.

Wat de opsomming der broedvogels van de »Earnewarren« (het »onland« om Eernewoude) aangaat, daaraan kan ik u direct wel helpen.

Zeer zeker broeden er, behalve de door u genoemde soorten: Het Baardmannetje, de Snor, de Velduil, de drie Kiekendieven (de Heeren v. d. Burg en Stoffel vonden in Juni 1917 ook

Pygargus) het Porseleinhoentje¹⁾, de Waterral²⁾, de kleine bonte strandlooper²⁾, en de Boschruiter²⁾.

Van den tafeleend vonden we in 1914 tusschen de meeuwennesten een nest met 11, en 1916 een met 8 eieren. (thans in 't Leidsch museum).

Ultimo Mei 1916 werden door ons een paar kuifeenden waargenomen en de Heer Siebers meent in Mei 1917 zeer stellig een paar krakeenden te hebben gezien.

Volgens een Engelsch boek naar ik meen (»Three vagabonds in Friesland«) werd door de schrijvers in 1906 een Lepelaarspaar onder Eernewoude aangetroffen, terwijl eveneens een Engelschman aan den Heer Stoffel verzekerde, dat hij een legsel van het kleinste waterhoen van daar had meegenomen.

Bovendien beweert het veenvolk hardnekkig, dat ook de Dûbelde Snip (major) er moet broeden, hoewel het tot dusver nog niet is gelukt een nest te vinden en bezit ik een ei, dat vrij zeker (het onderscheid met gallinago is zéér gering) van het Bokje afkomstig is en ook in die buurt is gevonden.

In 1895 broedde de wilde Gans er nog, een legsel van 5 eieren — vroeger in mijne collectie, thans te Leiden — is daar als »Belegstück«.

Mocht de vereeniging er dan ook in slagen, een groot deel der »âlde feanen« (oude veenen) te verwerven, dan zal deze aanwinst zeker op één lijn kunnen worden gesteld met het Naardermeer, ja dit, volgens mij — die echter niet van chauvinistische tendenzen ben vrij te pleiten — weldra overtreffen.

Waar we dus tot zoover vrijwel accoord gaan, spijt het me te meer, dat ik uwe meening in zake de etymologie van den naam »Eernewoude« in 't geheel niet kan deelen. Hoewel het natuurlijk volkomen juist is dat heron en zijn — zeer weinig voorkomende — afkorting hern in 't Engelsch »Reiger« beteekenen ('t Friesche hern, herne beteekent hoek) zult u wel willen toegeven, dat dit woord door Gallische (Normandische) en niet door Germaansche (Friesche en Saksische) veroveraars in Britanje's taal is gebracht.

Eernewoude heeft dan ook met reigers absoluut niets uit te staan, doch is de vernederlandschte vorm van 't Friesche Earnewâld en dit beteekent — zooals ik in mijn beide »Aves Frisicae« (die in uw bezit zijn) heb uiteengezet — vrij zeker Adelaarswoud, vgl.: Friesch »Earn«, Angelsaksisch »Earn«; Gothisch »Ara«, Oud-Hoogduitsch »Aro«, Schotsch »Erne« en »Earn«, IJslandsch »Ern« en Middel-Nederlandsch »Arn« en »Aern(e)« dat allemaal »arend« beteekent.

Onder dankzegging en met ornithologischen groet heb ik de eer te zijn steeds gaarne uw zéér dienstwillige

Amsterdam, Maart 1918.

TJEERD GS. DE VRIES.

Wij danken den heer De Vries zeer voor zijn duidelijke uiteenzettingen en ongetwijfeld zal het Bestuur der Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten er haar voordeel mee doen. Sietske had me ook al gezegd, dat miède of mjedde veel beter is dan made.

¹⁾ Eieren in mijne collectie.

²⁾ Eieren in mijne collectie en in die van 's Rijksmuseum.

Roofvogels. — In noot 1 van 't artikel »Roofvogels«, afl. 11, blz. 404, zegt de heer J. Verwey: »Ruigpootbuizerd schijnt 't (nl. bidden) ook kort te kunnen«, ik meende me te herinneren een Ruigpoot wel eens te hebben zien bidden. Toen ik er nu 7 Maart jl. bij den Bierlap een te zien kreeg, heb ik er speciaal op gelet en zag ik hoe hij 'n paar maal op tamelijk geringe hoogte korten tijd bleef staan bidden. En dan de Bruine Kiekendief, kan die 't ook niet?

's-Gravenhage.

G. A. BROUWER.

A A N G E B O D E N :

»Het Vogeljaar«, door Jac. P. Thijsse 2e druk, nog nieuw voor f 4.50, »Van Nevelvlek tot mensch«, door L. Reinhardt, 3 nieuwe deelen, alle in prachtband voor f 15. Te bevragen bij E. M. J. Hesselink, kamer 79, kazerne 2, Nijmegen.

G E V R A A G D :

Prijsopgaven van de jaargangen van *De Levende Natuur*, 2 tot en met 10 en van 't »Verkade's Herfstalbum«. L. S. W. Wildervanck, Zalt-Bommel.

Een tweedehands exemplaar van O. Schmiedeknecht, »Die Hymenopteren Mittel-Europa's«. Adres: W. C. de Voogt, St. Léger sur Vevey, Zwitserland.